

Debatt på fel spår

I en famös artikel i Svenska Dagbladet skrev Jan Wallander att "de äldre av loss kan få obehagliga associationer till vad som hände i Amerika under McCarthy-perioden och ännu längre tillbaka i tiden i Tyskland och i Italien. Jag är förvånad över att vissa kretsar inom näringslivet förefaller att solidarisera sig med sådana tendenser. Detta är allvarligt".

I Handelsbankens styrelse ingår löntagarfondernas konstruktör och ledande ideolog Per-Olof Edin, en av Stig Malms närmaste rådgivare. Det är mot den bakgrunden inte förvånande att Stig Malm, LO-Tidningen, Aftonbladet och en lång rad s-tidningar tog Jan Wallanders artikel till utgångspunkt för angrepp mot fondmotståndarna som i vulgaritet, ont uppsåt och exempellösa överdrifter torde sakna sitt motstycke i Sverige under efterkrigstiden.

Som exempel skall här bara tas ett utdrag ur en ledare i Aftonbladet: "De fanatiska löntagarmotståndarna har nu avslöjat sitt rätta ansikte. Det är ett skrämmande ansikte, som har vissa drag gemensamt med 20-, 30- och det tidiga 40-talets nazister och fascister . . . Och det är antidemokratiskt eftersom fondmotståndarna själva använder odemokratiska och olagliga metoder när de försöker påverka andra, nu senast till och med hot om våld. Efter vad som nu hänt måste personer som gjort sig till språkrör för antifondkampanjerna ta avstånd från fondmotståndets nya odemokratiska uttryck om de vill behålla sin egen demokratiska heder. Det gäller personer som Olof Ljunggren, Curt Nicolin, Gunnar

Randholm och Antonia Johnson".

I en ny artikel i Svenska Dagbladet förklarade Wallander att det är absurt att föreställa sig att han skulle ha menat att dessa personer, "eller andra fondmotståndare", skulle vara nazister. Men han tog inte tillbaka sin uppfattning att det ur demokratisk synpunkt skulle vara förkastligt att uppmana andra att byta bank om man inte uppskattar Handelsbankdirektörernas privata affärer med löntagarfonderna. Man bör observera att Jan Wallander, även om han inte upprepade det, anser att det också skulle vara så förkastligt att det för tankarna till fascism och nazism. Detta är en kärnfråga. Är friheten i Sverige så stor, och bör den vara så stor, att man själv har rätt att byta bank, av de skäl man själv anser vara berättigade, och att man har rätt att uppmana andra att göra detsamma? Svaret på den frågan är ja. Den rätten har man och den rätten bör man ha. Precis som man har rätt att handla på Konsum och inte ICA om man så önskar.

Med sina skrivelser har Jan Wallander för en tid lyckats vända debatten, från att gälla Handelsbankens samarbete med löntagarfonderna, till frågan huruvida fondmotståndarna är nazister eller inte, ett sidospår som Jan Wallander och fondanhängarna försökte göra till debattens huvudspår.

Sanning och konsekvens

Jan Wallander är också styrelseordförande i Dagens Nyheter/Expressen. Dessa tidningar har lyckats att på ledarplats behandla frågan om Handels-

banken och etiken utan att nämna orden Jan Wallander eller orden nazism eller fascism.

Ledarskribenten gick inte så långt att de uttalade sitt stöd för Jan Wallanders absurda liknelser mellan fondmotståndarnas och nazisternas arbetsmetoder, i så fall hade deras följsamhet till sin styrelseordförande varit alltför uppenbar. Enligt vad vi kunnat finna är det emellertid bara Dagens Nyheter och Expressen, av alla de tidningar i Sverige som kommenterat saken, som har lyckats undvika att ta upp hr Wallanders olämpliga, men inte säkert vårdslösa, formuleringar.

Det är aldrig roligt att kritisera sin styrelseordförande. Men ibland måste man ha den styrkan; i all synnerhet om man är chefredaktör på en tidning av en storlek och betydelse som Dagens Nyheter eller Expressen. Då kan man inte bara tuga.

Fred i Moskva

Pingstpastor Bo Hörnberg var "enda kristna svensk" som deltog i den sk fredskonferensen i Moskva. Så skrev i alla fall pingströrelsens tidning Dagen, men hur tidningen kunnat fastställa att övriga svenska deltagare var okristna talade den inte om. Kraven på kristlighet är nog höga. Bo Hörnberg själv kritiserade svenska massmedier, som i referat från konferensen meddelade att deltagarna åt "rysk rom". Det är väl kaviar som avses och att äta kaviar — numera utan vodka — är tydligen förkastligt.

Denne deltagare menade vidare, att "Gorbatjovs nya linje måste tas på allvar." Däri har han säkerligen rätt. Alla officiella uttalanden av höga sovjetiska dignitärer måste tas på allvar, vilket vill säga att man måste försöka förstå vad de menar. Mot bakgrunden av andra världskriget och de oerhörda ryska förlusterna skall man bedöma Gorbatjovs fredsvilja, sade Hörnberg också. Riktigare är att mot bakgrunden av Sovjetunionens anfallskrig mot Afghanistan, ett krig som nu gått in på sitt åttonde år, bör man bedöma vad Gorbatjov säger. Visst vill han ha fred också där. Men hur många kan vara nog förblindade för att våga predika att han vill ha någon annan fred än en fullkomlig underkastelse under Sovjetunionen och dess kommunistiska marionettregering i Kabul.

Som pingstpastor bör Bo Hörnberg vara väl underrättad om förföljelserna av baptister och pingstvännen i Baltikum. En viss lättnad för en tid kan de kristna där väl hoppas på och en och annan kommer måhända levande tillbaka från fångenskap och tvångsarbetsläger. Hörnberg har förmodligen nu utnyttjat möjligheten att få vackra löften. Sin tro på att sådana skall infrias stöder han bland annat på Gorbatjovs "nya religiösa öppenhet" — enligt tidningen Dagen har han uttryckt sig så. Att översätta detta uttalande till ryska lär väl bereda den ryska ambassaden i Stockholm vissa svårigheter. Om detta lyckas och om bedömningen läggs fram i Moskva, får partisekreteraren och förvaltaren av arvet från Lenin och Stalin en glad stund. Åtminstone på en front har fredskonferensen motsvarat sina syften.

Ramspedagogik

En hårt styrd socialdemokratisk kommun i Östergötland delar ut en sk ramsbok till alla sexåringar. För den som inte vet vad en ramsbok är kan meddelas, att boken innehåller till synes meningslösa ramsor, som barn skall lära sig utantill, detta för att öka sin kunskap om ord och för att kunna uttrycka sig bättre. En del föräldrar har emellertid reagerat. De ogillar kanske inte ramspedagogiken, men ramsorna har ju också ett innehåll. Ett exempel: "Ranke Ben satt på en gren/pissade fotogen/sket så det ven/så kom en ren/jaga bort'en i sken/till Frälsningsarmén/där han blev kapten."

En kretsforest ndare – om i partiet eller kommunen, vilket kanske  r samma sak, men i varje fall en högt uppsatt dam – f rst r inte kritiken. Det är kanske främst sådana som har en annan livsåskådning som blir berörda, säger hon i

en tidningsintervju. Själv har hon l st ramsorna f r barn, som varit mycket positiva, tillägger hon.

Dålig smak förenad med dåligt omdöme kan naturligtvis försvara allting. Men inget försvar borde behövas! Föräldrar skall inte sätta sig upp mot en kretsforest ndare, som givetvis vet bättre. Partiets ideologiska ledning, som i ungdoms ren studerade Maos Lilla R da och kanske inte l st så mycket sedan dess, har dessutom en ännu inte helt uppfyllt önskan: barn b r egentligen redan före skolåldern skiljas från oförståndiga föräldrar och uppfostras, eller indoktrineras, i en rätt lära. Därför bör de i tid börja rabbla ramsor med tillfredsställande tendens.

Som i ett annat exempel: "Du skall få min gamla kortlek när jag där/F r där uppe hos Gud Fader/f r man inte dra en spader/du skall få min gamla kortlek då jag där. – Du skall få min gamla potta då jag där/F r där uppe hos Maria/f r man pissa i det fria/du skall få min gamla potta då jag där."